

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'כו

ערב שבת קודש
פרשת שמיני / פרה
י"ט באדר ב' התשע"ד

יוצא לאור על ידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

לשתות יותר מכפי ה'גזירה': מפיתוי היצר, כמובן, ובמילא - אין העצה לשמוע לפיתוי (שעלידי זה יתגבר עוד יותר, ובמכל-שכן שלא יניח להתוועד באיזה פיתוי אחר, או גם בלא פיתוי), אלא הפכו. ובמענה נוסף בעניין זה (הלשון אינו מדוייק): נבהלתי לשמוע, ובצנעה - גרוע מבפרהסיא.

* קובץ תורני:

הוראה לכל "כולל אברכים": להוציא לאור קובץ חידושי תורה [לפחות] פעמיים בשנה: לפני פסח, ולפני ראשהשנה¹².

(12) 'יחידות' להרה"ח ר' ישעיהו ש' הרצל [כיום - רב העיר נצרת-עילית], חורף תשל"ג. שיחות קודש תשל"ו ח"ב עמ' 694, ובכ"מ. ובס' 'בצל החכמה' עמ' 256 (לכולל סדיגורא): "להשתדל להגיע... לכל הפחות אחת לב' או לג' חודשים".

בקבצי 'התמים' ש"ל בווארשא בשנים תרצ"ה-תרצ"ח, היו 'שערי תורה' ו'שערי חסידות' במדורים נפרדים. אולם בקבצים שיצאו לאור בבית חיינו לאחר הנשיאות (כמו: פלפול התלמידים, דברי תורה, כינוס תורה, יגדיל תורה; להוציא קבצי 'הערות התמימים ואנ"ש' שבהם היתה הפרדה בין הנושאים. ואולי בהם ההפרדה היא מחוייבת המציאות), היתה ההוראה שלא להפריד בין נגלה וחסידות, אלא לסדרם יחד לפי סדר אותיות הא"ב של הנושאים הנדונים, כי "תורה אחת היא" (מפי המשפיע הרה"ח ר' דוד ראסקין ע"ה, מעורכי 'פלפול התלמידים', ו"א שהרבי אמר שרצונו לפעול שמי שמחפש שם נגלה ימצא חסידות, ולהיפך). וחבל שהדבר אינו ידוע בין הישיבות וה'כוללים' שלנו, ורבים מהקבצים, ובפרט בארה"ק, עודם נדפסים במתכונת של 'שערים', נגלה לחוד וחסידות לחוד.

כשעושים קידוש על יין, שישתו רק 'רוב כוס' ולא (כבד' כוסות דפסח) את כולה, ובנוגע לשמחה, אפילו שמחת חתן, וכן בסתם התוועדות חסידית, אפשר לומר לא יותר מאשר ג' פעמים 'לחיים', וזוהי יהיה רק על כוסיות קטנות, באופן שכל ג' הפעמים יחד יכללו לא יותר מאשר 'רוב רביעית מצומצם'. כל זה בקשר לאלה שקודם גיל ארבעים (ובפרט לבחורים שהם עדיין קודם הנישואין, שבקשר אליהם יש טעמים נוספים מדוע עליהם להימנע משתיית 'משקה'), וגם אלו שלאחר ארבעים, שאז "משתי מעליא"⁹, עליהם למעט בזה, וצריכה להיות אצלם השתייה מיינה של תורה, שהיא פנימיות התורה.

"כל האמור לעיל הוא בנוגע לכל ימי השנה, הן בחול, הן בשבת והן ביום טוב, וכן בנוגע לכל המקומות. רק בנוגע ליום אחד בשנה - פורים¹⁰ - איני רוצה להתערב..."

במקום אחר¹¹, נדפסו שתי תשובות בעניין: בעניין ה'היתר' שנטען כאילו ל'משפיע' מותר

(9) שבת קנב"א.

(10) ראה ע"ז (וגם אודות שמח"ת ואחש"פ) בתורת מנחם, כרכים: לט עמ' 178, 354. מד עמ' 99. מה עמ' 127. מו עמ' 197. מח עמ' 245, ועוד (ובמפתח הענינים (א"ג) ערך 'משקה'). 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רנח. 'אוצר מנהגי חב"ד' חודש אדר (הנדפס עם 'שערי מגילה') עמ' רצ. אלול-תשרי עמ' שסט.

(11) 'תשורה' לנישואין מוזיקנט-וולף, כפר-חב"ד, ל"ג בעומר תשס"ב, עמ' 52.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

(יחזקאל לו, טז'ל)⁴.

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת – קורא אחריה הפטרת פרשת פרה, ואם נזכר אחר הברכות – קורא אותה בלא ברכה⁵. ואומרים 'אב הרחמים'⁶.

יום חמישי

כ"ה באדר ב'

יום הולדת הרבנית הצדקנית חי' מושקא ע"ה, אשת הרבי ובת כ"ק אדמו"ר הרי"צ – כ"ה אדר תרס"א. ביום זה (בשנת תשמ"ח) עורר הרבי על 'מבצע יום הולדת' ועל קיום מנהגי יום הולדת.

ה'גזירה' על 'משקה'

בהתוועדות שבת קודש פרשת שמיני תשכ"ג, בקשר לפסוק 'יין ושכר אל תשת', השמיע הרבי שיחה בקשר להגבלות על שתיית 'משקה'⁷. בין השאר אמר שלא יעשו עליו 'קידוש'⁸, וגם

4) לוח כולל-חב"ד. ספרי-המנהגים עמ' 33. בהפטרות ש"פ פרה תשח"י אמר הרבי "בהקדשי בכס לעיניכם" [כנוסח הדפוסים, וכן הוא בחומש 'תורה תמימה' בפנים] וגם "לעיניהם" כדעת המנחת: שי [שהובאה שם בהערה. וכן הנוסח אצל קורן, ברויאר ואיש מצליח] [מיומנו של אחד הת', מקדש מלך ח"ד עמ' תקג].

5) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.

6) לוח כולל-חב"ד. וראה קצות השלחן סי' פג בבדי השלחן סוס"ק יג.

7) תוכן העניין בקצרה – ע"פ תורת מנחם חלק לו עמ' 351, וש"נ למקורות רבים נוספים. ראה במדור 'ניצוצי רב' ב'התקשרות' גיליונות יא"ב שליטת מקורות רבים בנושא זה. ומהם: סה"ש: תרפ"ב עמ' 28 וש"נ. תרצ"א עמ' 184. לקוטי שיחות כרך לא עמ' 180. אג"ק, לפי הכרכים: ז עמ' נח. טו עמ' פב. כא עמ' שפד. כב עמ' קי. שנט. 'שערי הלכה ומנהג' אר"ח ח"א עמ' רסו. שיחות קודש: תשכ"ז עמ' 132. תשכ"ח עמ' 169. 207. התוועדות: תשמ"ה ח"ב עמ' 741. תש"נ ח"ב עמ' 372. 'המלך במסיבו' ח"א עמ' רנו. רסד. 'מי מלך' ח"ג עמ' 954.

8) ראה בעניין זה גם ב'התקשרות' גליונות: תשל"ה. תשע"א.

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' לשבת זו, יש לזכור לקרוא את שתי ההפטרות – של פרשת 'שמיני' ('יוסף עוד דוד... איש לביתו') ושל פרשת פרה ('זיהי דבר ה'), כמנהגנו. והנהגים כמנהג רבותינו נשיאינו יקראו את הפטרת 'שמיני' בעש"ק אחה"צ, ובש"ק לפני תפילת שחרית, לאחר קריאת ה'שביעי' שוב, יקראו את ההפטרה דפרשת 'פרה'.

שבת קודש, פרשת שמיני / פרה

כ' באדר ב'

רצוי להכין קודם התפילה את ספרי-התורה המיועד לקריאת פרשת פרה (המהודר ביותר שבבית-הכנסת)¹, כדי למנוע טירחא דציבורא². מוציאים שני ספרי-תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע.

מניחים את ספרי-התורה השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד אחר הקריאה בו)³, ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר את פרשת 'פרה', בפרשת חוקת: 'וידבר... תטמא עד הערב' (במדבר יט, א"כ).

אם יש רק ספרי-תורה אחד – אין מגביהים אחר חצי קדיש, אלא גוללים לפרשת פרה, ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר המפטיר. את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

הפטרה: 'זיהי דבר ה'... אני ה' דיברתי ועשיתי'

1) עיין בשו"ע הב"ב סי' תרפ"ה ס"ו ונו"כ. משמעות לשון אדה"ז סי' רפב ס"ז היא, שרק פ' זכור היא מן התורה, ומאידך ב'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 466 (מוגה) מביא הרבי (רק) משו"ע הב"ב הנ"ל (בשם י"א) ומקורותיו, שגם פ' פרה היא מן התורה, ועיי"ש בהערות. 2) לוח דבר בעתו.

3) שערי אפרים שער י' סי' ב. וראה בזה בגיליון תשס"א ב'לוח השבוע' הע' 14.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ט באדר-שני ה'תשע"ד - כ"ו באדר-שני ה'תשע"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט באדר-שני	הלי אישות פרק ה-ז.	הלי גזילה ואבידה פרק ב.	מל"ת שנה.
ש"ק	כ' באדר-שני	פרק ח-י.	פרק ג.	מל"ת שנה.
א'	כ"א באדר-שני	פרק יא-יג.	פרק ד.	מל"ת שנה.
ב'	כ"ב באדר-שני	פרק יד-טו.	פרק ה.	מל"ת רסב.
ג'	כ"ג באדר-שני	פרק יז-יט.	פרק ו.	מל"ת רסב.
ד'	כ"ד באדר-שני	פרק כ-כב.	פרק ז.	מ"ע ריב.
ה'	כ"ה באדר-שני	פרק כג-כה.	פרק ח.	מ"ע ריב.
ו'	כ"ו באדר-שני	הלי גירושין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע רכב.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'							
ו', י"ט באדר ב'	4.32	3.44	4.53	5.51	8.44	11.48	12.19	5.52.4	6.17
ש"ק, כ' באדר ב'	4.31	3.42	4.52	5.50	8.44	11.48	12.18	5.53.1	6.17
א', כ"א באדר ב'	4.29	3.41	4.51	5.48	8.43	11.48	12.18	5.53.8	6.18
ב', כ"ב באדר ב'	4.28	3.39	4.50	5.47	8.42	11.47	12.18	5.54.5	6.19
ג', כ"ג באדר ב'	4.27	3.38	4.48	5.46	8.41	11.47	12.18	5.55.2	6.19
ד', כ"ד באדר ב'	4.25	3.36	4.47	5.45	8.40	11.47	12.18	5.55.9	6.20
ה', כ"ה באדר ב'	4.24	3.35	4.46	5.43	8.40	11.47	12.17	5.56.5	6.21
ו', כ"ו באדר ב'	5.22	4.33	5.44	6.42	9.39	12.46	1.17	6.57.2	7.21

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות. ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין. *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
שמיני / פרה	5:15	6:28	5:31	6:30	5:22	6:30	5:33	6:31
תזריע / החודש	6:20	7:33	6:35	7:35	6:27	7:35	6:38	7:35

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יור"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

בחוקת הפרה נרגשת שמחת הגאולה

הלב מרגיש את כאב הגלות ולכן גם שמח בשמחת הגאולה עוד לפני ידיעת והבנת המוח • כיוון שרבותינו הם ליבם של ישראל, נרגשת אצלם שמחת הגאולה, ועלידם היא נמשכת בליבו של כל אחד ואחד מישראל • חוקה היא חקיקה בעצם ללא דבר זר, כך גם שמחת הגאולה שהיא מהמשכת העצמות הנפעלת בזמן הגלות דווקא • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. בין פורים לפסח הוא בגלל שייכותן לפסח: פרשת החודש - שבה מדובר אודות קרבן פסח, ופרשת פרה - שבאה בתור הקדמה לקרבן פסח, "להזהיר את ישראל לטהר שיעשו פסחיהם בטהרה"⁶.

* * *

ב. על-פי האמור לעיל שפרשת פרה שייכת לגאולת פסח וממילא גם לגאולה האמיתית והשלימה, מובן, שבפרשת פרה נרגשת כבר שמחת הגאולה האמיתית והשלימה. ובהקדם דברי המדרש⁷ על הפסוק⁸ "זאת חוקת הפסח" (שבא לאחרי ההקדמה "זאת חוקת התורה גו' ויקחו אליך פרה"⁹) - "זה שאמר הכתוב¹⁰ לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר . . לב יודע מרת נפשו אלו ישראל שהיו נתונים במצרים בשעבוד, וכיוון שבאו לצאת וגור עליהן הקב"ה לעשות פסח, באו המצרים לאכול עמהם, אמר

א. בנוגע לד' הפרשיות (שהשלישית מהן, פרשת פרה, קורין בשבת זו) - שתים הראשונות, פרשת שקלים ופרשת זכור, קורין לפני פורים, ושתים האחרונות, פרשת פרה ופרשת החודש, קורין לאחרי פורים, בין פורים לפסח.

ובסגנון הגמרא [בביאור טעם קריאת המגילה באדר הסמוך לניסן משום ש"מסמך גאולה לגאולה עדיף"¹, "פורים לפסח"²] - בין גאולה לגאולה, בין גאולת פורים שלא היתה גאולה שלימה, כדברי הגמרא³ (בביאור הטעם שאין אומרים הלל בפורים משום ש"אכתי עבדי אחשורוש אנן", לגאולת פסח שהיתה גאולה שלימה (ואילו זכו היתה גאולת מצרים גאולה שאין אחריה גלות⁴), וכמותה תהיה הגאולה העתידה לבוא במהרה בימינו, גאולה אמיתית ושלימה, כמו שכתוב⁵ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". והטעם שקורין פרשיות אלה (פרה והחודש)

(1) מגילה ו, סע"ב.

(2) פרש"י שם.

(3) שם יד, א.

(4) ראה עירובין נד, א. שמו"ר רפ"ב, זח"ג רכא, א. מגלה עמוקות אופן קפה (וראה הנסמן בלקו"ש ח"ט ע' 346).

(5) מיכה ז, טו.

(6) פרש"י מגילה כט, א (ד"ה פרה אדומה).

(7) שמו"ר פי"ט, א.

(8) בא יב, מג.

(9) ר"פ חוקת.

(10) משלי יד, יו"ד.

בהתוועדות של שמחה חסידית יחד עם החברים (וילדה - עם חברותיה), כדי שההחלטות הטובות להוסיף בתורה ומצוות יבואו מתוך שמחה.

(התוועדות תשמ"ח כרך ב, עמ' 480)

גם לאחר ההסתלקות

ישנה רשימה של כ"ק מו"ח אדמו"ר מכ"ף מרחשון תש"ה - שבו מלאו שמונים וארבע שנים מיום הולדת אביו אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, וביום זה מסתיימת השייכות לקאפיטל [=פרק] פ"ד (כידוע במנהגי אמירת תהלים) - על דבר חזיון לילה, שבו אמר לו אביו שיאמרו דרוש על קאפיטל פ"ד. ומזה מובן גם בנדון דידן . . שבכתבו אודות יום הולדת אביו אדמו"ר נ"ע כמה וכמה שנים לאחרי ההסתלקותו, פסק גם בנוגע לעצמו, שגם עכשיו (לאחר ההסתלקות) ישנו אצלו עניין יום הולדת, וגם עכשיו ישנם אצלו עליות בעילוי אחר עילוי, אשר, לאחר כל עליה נמצא שהעבודה הקודמת היתה הכנה למעמד ומצב שלאחרי זה.

(תורת מנחם (תשי"א) כרך ב, עמ' 207)

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו, בודאי נהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. והי רצון מהשם יתברך שתהיה שנת הצלחה אצלו בלימוד התורה. וקיום המצות בהידור. בכרכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

(אגרות קודש כרך כב אגרת ח'רג)

מבצע יום הולדת

- א. לעלות לתורה ביום השבת שלפני יום ההולדת, וכשיום ההולדת חל ביום הקריאה - גם ביום ההולדת עצמו.
- ב. להוסיף בנתינת צדקה לפני תפלת שחרית ומנחה, וכשיום ההולדת חל בשבת או יום טוב - ליתן בערב שבת או יום טוב (ומה טוב - גם לאחריו).
- ג. להוסיף בתפילה - בכונת התפילה, התבוננות בגדולת האל וכו', וכן באמירת (ספר) תהילים (על כל פנים ספר אחד).
- ד. ללמוד המזמור תהילים החדש שמתחיל לומר ביום ההולדת - בהתאם למספר שנותיו.
- ה. להוסיף שיעור נוסף בתורת הנגלה ובתורת החסידות - נוסף על השיעורים הקבועים, שלושת השיעורים בחומש תהילים ותניא השווים לכל נפש, ושיעור היומי ברמב"ם.
- ו. ללמוד מאמר דא"ח (=דברי אלוקים חיים) בעל פה (כולו או חלקו), ולחזור אותו בחבורה (ברבים) ביום ההולדת עצמו, או בהזדמנות הקרובה, ובפרט ביום השבת קודש שלאחריו (בזמן סעודה שלישית).
- ז. להוסיף בפעולה על הזולת - הפצת התורה והמעיינות חוצה, מתוך אהבת ישראל.
- ח. להתבודד ולעלות זכרונותיו ולהתבונן בהם והצריכים תיקון ותשובה ישוב ויתקנם, כלומר, להתבונן באופן הנהגתו בשנה שעברה, ולקבל החלטת טובות לשנה הבאה עלינו לטובה.
- ט. לקבל על עצמו זהירות נוספת או הידור נוסף בענין פרטי (לפי ערכו, כמובן), כמו בראש השנה.
- י. לערוך התוועדות של שמחה עם בני-ביתו, חבריו וידידיו - שבת והודיה להקב"ה (ובאם אפשר לברך"ש"החינו" על פרי חדש או בגד חדש), מתוך שמחה של-תורה ושמחה של מצוה.

(תורת מנחם תשמ"ח חלק ג, עמ' 160)

"ביום ההולדת צריך לומר חסידות"

לרגל כ"ה אדר - יום הולדת הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע החל השבוע מוגשים בזה פנינים לרגל יום הולדת וכן "מנהגי יום הולדת" עליהם עורר הרבי בהתוועדות אחרון של פסח תשמ"ח, והגיה אותם לאחר מכן על מנת לפרסמם

יום שמחה פנימית

יום השמונה עשר לחדש אלול - חי אלול - הוא יום הולדת מורנו הבעש"ט נ"ע, אשר אצל הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' צוקללה"ה נבג"מ ז"ע היה יום זה יום הילולא פנימית בסוד אתכסיא, ובו ביום היו אומרים דברי אלקים חיים בהצנע, רק לפני בניהם ביחידות. וגמירא מילתא - על פי סיפור מקובל מהוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק צוקללה"ה נבג"מ ז"ע - אשר בו"ביום - חי אלול - אומר כ"ק רבינו הבעש"ט נ"ע דברי תורה ברבים לפני תלמידיו ותלמידי תלמידיו וכל המקושרים אליהם.

(ספר השיחות תש"ח ע' 258)

ביום ההולדת יש לומר חסידות

ככל שנה ביום הולדתו היה אאמו"ר [=מהורש"ב] אומר דברי אלקים חיים, אלא שהיה בחשאי, מלבד כשאירע בשבת קודש. ביום ההולדת האחרון בעלמא דין אמר מאמר נתת נס ליראך להתנוסס מפני קושט סלה. כשסיים אמר לי: ביום ההולדת צריך לומר חסידות, ייתן השם יתברך לך מתנה שתאמר חסידות ביום הולדת שלך אלא שיהיה בחסד וברחמים - [קיום] הדבר ארך שבע שנים.

(היום יום כ' חשוון - בתרגום)

לנצל את היום להוספה בכול

ליהודי ניתן הכוח לנצל את יום הולדתו - במקום שיחלוף סתם כך, כיום חול, שיעשה אותו ל"יום טוב", אין טוב אלא תורה ומצוותיה, עלידי שינצל את היום "להעלות זיכרונותיו ולהתבונן בהם והצריכים תיקון ותשובה ישוב ויתקנם", וביום זה יוסיף בלימוד התורה, עבודת התפלה, נתינת הצדקה וקיום המצוות בהידור, ונוסף לאלו - לערוך התוועדות של שמחה חסידית, עם בני ביתו או גם חבריו וכו'.
[. . .] ההצעה מופנית לכל ישראל, אנשים ונשים וגם טף, עד לקטני קטנים, שייסבירו להם הוריהם שביום ההולדת יש להוסיף חידוש בכל ענייני טוב וקדושה, וההורים גם ידאגו שהילדים יחגגו את יום ההולדת

להם האלקים חס ושלום כל בן נכר לא יאכל בו . . . בשמחתו לא יתערב זר":

החידוש בדברי המדרש הוא שהלב מרגיש תחילה - עוד לפני שהמוח יודע ומבין. וכפי שרואים במוחש שהלב כואב ושמוח גם מעניינים כאלה שעדיין לא באו ועוד לא יודעים מהם בשכל שבמות, כיוון שהלב מרגיש אפילו מה שהמוח לא יודע ומבין עדיין.

וכפי שמצינו בנגלה דתורה - בדיני תענית יום הכיפורים: "חולה אומר צריך (אני לאכול) ורופא אומר אינו צריך, שומעין לחולה, מאי טעמא לב יודע מרת נפשו"¹¹ ("מרגיש בעצמו שהוא צריך לכך"¹²), וההסברה בזה - כי לכאורה: כיוון שהרופא הוא המומחה בחכמת הרפואה יותר מהחולה ("רופא קים ליה טפי"¹¹), למה שומעים לחולה ולא לרופא? - לפי שדברי החולה "צריך אני לאכול" אינם מצד הבנה והשגה בשכל (שאז היו שומעים לרופא, שהוא המומחה בחכמת הרפואה, ולא לחולה), אלא מפני שמרגיש בלבו שצריך לכך, ולבו של החולה מרגיש גם מה שהרופא אינו יודע.

והטעם שהלב מרגיש גם מה שהמוח אינו יודע - לפי שהלב קשור עם עצם הנשמה, כידוע¹³ שבמוח יש רק ההשראה הכללית של הנפש, הכלל של הפרטים, ואילו עצם הנשמה (שלמעלה מכלל הפרטים) שורה בלב דווקא.

וזהו גם הדיק "ובשמחתו (של הלב) לא יתערב זר" - שבשמחת הלב שקשור עם עצם הנשמה לא יכול להתערב אף אחד, אפילו לא המוח, שגם הוא נחשב כמו זר לגבי עצם הנשמה ששורה בלב.

ועל פי האמור ששייכת שמחה גם מעניינים כאלה שלא יודעים אודותם, כיוון שהלב מרגיש גם מה שהמוח אינו יודע - מובן גם בנוגע לשמחה הקשורה עם הגאולה, שעוד לפני שהמוח יודע אודות הגאולה, יכולה להיות כבר שמחת הגאולה מצד הרגש הלב.

ויתירה מזה - שצריכה להיות שמחת הגאולה, והשמחה עצמה פועלת את התגלות הגאולה.

ג. ובפרטיות יותר:

שמחת הגאולה מצד הרגש הלב - מודגשת אצל רבותינו נשיאנו, כיוון שהרביים הם ליבם של ישראל,

- הלשון הרגיל בכגון דא הוא שהנשיא הוא הראש (מוח) דבני ישראל¹⁴, אבל מצינו גם לשון שהנשיא הוא ליבם של ישראל¹⁵ -

כי, בלב שורה עצם הנשמה (כנ"ל), ועל דרך זה בכללות בני ישראל, שהרביים הם העצם של בני ישראל, ולכן נקראים ליבם של ישראל.

וכיוון שהרביים הם ליבם של ישראל, נרגשת אצלם שמחת הגאולה, ועלידם נמשכת שמחת הגאולה בלבו של כל אחד ואחד מישראל (גם כאשר מצד עצמו לא נרגש הדבר בלבו).

ד. ובנוגע לפועל - צריך כל אחד ואחד להכריח את עצמו להיות בשמחה:

בנוגע לשמחה שמצד המוח - יש אפשרות להסביר ("איין טענה"ן") ולהוכיח שצריכים להיות בשמחה, אבל בנוגע לשמחה שהיא (למעלה מהמוח) מצד הלב - צריך כל אחד ואחד להכריח את עצמו להיות בשמחה.

ומובן, שעניין זה הוא מצוה שבגופו, כך, שאי אפשר לציאת ידי חובתו בשמחתו של מישהו אחר, אלא כל אחד ואחד צריך להשתדל בעצמו להיות בשמחה.

(וסיים כ"ק אדמו"ר: נעמט לחיים און זאגט אַ פריילעכען ניגון [=קחו לחיים ו'אמר' ניגון שמח].

* * *

ה. האמור לעיל בעניין שמחת הלב ש"בשמחתו לא יתערב זר" כיוון שהלב קשור עם עצם הנשמה - שייך לפרשת פרה (לא רק בגלל שהיא הקדמה לפסח, אלא) גם מצד עצמה:

נתבאר לעיל (במאמר¹⁶) מה שכתוב בפרשת פרה "זאת חוקת התורה" - "חוקת" מלשון חקיקה, כמו אותיות החקיקה שהם ממהותו של

(14) ראה תניא פ"ב.

(15) ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ו: "לבו (של המלך) הוא לב כל קהל ישראל". - וראה לקו"ש ח"ט ע' 165 ואילך. ח"א ע' 74 ואילך. התוועדות תשמ"ח ח"ב ע' 269 ואילך.

(16) לעיל ע' 332.

(11) יומא פג, רע"א.

(12) שו"ע אדה"ז אור"ח ר"ס תריח.

(13) ראה המשך תער"ב ח"א פל"ה (ע' נט).

פרשת שמיני

שבת פרשת שמיני

השבת שבה קוראים את פרשת שמיני נקראת 'שבת פרשת שמיני', ובשם זה עצמו יש הוראה בעבודת הבורא:
 שביעי - הוא יום השבת, שמצד אחד הוא שלימות הבריאה, ומצד שני הוא אחד מ'שבעת ימי ההיקף',
 דהיינו חלק מהבריאה.
 שמיני - רומז לדרגה שלמעלה ממציאות העולם.
 שבת פרשת שמיני אומרת לנו כי גם מי שזכה להגיע לשלמות של 'שביעי', עליו להוסיף ולהתעלות
 לדרגה שלמעלה מהגבלות העולם לגמרי - 'שמיני'.

(מהתועדות שבת קודש פרשת שמיני תשמ"ג. התועדות תשמ"ג כרך ג, עמ' 1378)

פרשת שמיני

ההתחלה והסוף של פרשתנו עוסקים בעניינים שהם מן הקצה אל הקצה: תחילת הפרשה עוסקת בעבודה הנעלית של יום השמיני למילואים, שהביאה להשראת השכינה במשכן, ואילו סוף הפרשה דן באיסור אכילת שקצים ורמשים, שנפשו של אדם קצה בהם.
 ללמדך, שגם בעל דרגה רוחנית עליונה אינו מוגן מפני נפילה והידרדרות ח"ו.
 ומהי העצה היעוצה להישמר מפני נפילה כזאת? - עבודה מתוך קבלת עול מלכות שמים פשוטה ומוחלטת, כאדם פשוט. קבלת עול זו היא תריס מפני כל פורענות אפשרית.

(ליקוטי שיחות כרך א, עמ' 227)

ויהי ביום השמיני (ט,א)

אותו יום נטל עטרות (רש"י)

העטרה הראשונה היא "ראשון למעשה בראשית" (המשכן הוקם ביום ראשון בשבוע); העטרה האחרונה - "ראשון לחודשים" (ראש חודש ניסן).
 "ראשון למעשה בראשית" - זה הגילוי האלוקי שבמשכן, שלא היה בבחינת 'דבר נוסף' על הבריאה, אלא חדר לתוכה, לתוך "מעשה בראשית", וליום הראשון שבו, שאז נבראו שמים וארץ וכל תולדותיהם (רש"י בראשית א).
 "ראשון לחודשים" - אין לך חידוש (חודש מלשון חידוש) גדול מעצם העובדה שאור אלוקי שלמעלה מהבריאה מתגלה בתוך הבריאה.

(מהתועדות שבת קודש פרשת ויקרא תשמ"ח. התועדות תשמ"ח כרך ב, עמ' 475)

האבן טוב שעליו חקוקים האותיות, ואינם דבר זר (כמו אותיות הכתיבה), היינו, שעניין החקיקה הוא במקום כזה שלא שייך בו זולת, להיותו עניין עצמי.

[ומובן, שנוסף על העצם ישנה גם כל ההתפשטות,

- כפתגם כ"ק אדמו"ר נ"ע [=הרש"ב] שאמר בפורים האחרון בחיים חיותו בעלמא דין (בשנת פ"ת)¹⁷ "מיר וועלן גאָנץ זיין ניט נאָר מיט אונדזער עצמי נאָר אויך מיט דער גאָנצער התפשטות" [=שלום יהיה לנו, לא רק בעצמיותנו אלא גם בכל ההתפשטות] -

זהו עניין הרצוא ושוב שבפרה אדומה¹⁸, שתנועת השוב היא מצד העצם, ותנועת הרצוא היא מצד ההתפשטות].

וכיוון שפרה אדומה הוא עניין של חוקה, עניין עצמי שלא שייך בו זולת, דבר זר - הרי זה קשור עם עניין "בשמחתו לא יתערב זר", שמחת הלב, שמצד עצם הנשמה, שלא שייך בה זולת, דבר זר.

¶ ועניין זה מרומז גם בהפטרות פרשת פרה שבה מדובר אודות הגאולה:

בהקדמה לפרטי עניני הגאולה, "ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות וגו'¹⁹ - מדגיש הכתוב²⁰ "לא למענכם אני עושה בית ישראל כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגוים אשר באתם שם" (כפי שמאריך בפרטי הדברים בהתחלת ההפטרות).

ולכאורה, ההדגשה ש"לא למענכם אני עושה" מביאה לידי מרירות ("מרת נפשו") - במכלי-שכן וקל-חומר מזה שמצינו²¹ בחזקיהו שכאשר "תלו לו בזכות אחרים (אף שהוא "תלה בזכות עצמו") דכתיב²² וגנתי אל העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי", אמר על זה "הנה לשלום מר לי מר"²³, "אפילו בשעה ששיגר לו הקב"ה שלום

17 סה"ש תורת שלום ע' 248.

18 לקו"ת ר"פ חוקת. ד"ה וידבר גו' זאת חוקת גו' שנאמר בהתועדות (לעיל ע' 328 ואילך).

19 יחזקאל לו, כד.

20 שם, כב. וראה שם, לב.

21 ברכות י"ד, ב.

22 מלכים"ב יט, לד.

23 ישע"י לח, יז.

מר הוא לו", ועל אחת כמה וכמה בנדון דידן, שמדגישים את השלילה ש"לא למענכם אני עושה" בגלל הנהגה בלתי-רצויה ("ויחללו את שם קדשי"), הרי זה בודאי באופן ש"מר לי מר".

והמענה לזה:

לכל לראש - על-דרך שמצינו בגמרא²⁴ בנוגע ל"חבלו של משיח" "ייתי ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמריה", "כלומר אפילו בכך אני רוצה ובלבד שאראנו"²⁵, ועל דרך זה בנדון דידן, שהעיקר הוא שתבוא הגאולה, אפילו אם אינה בזכותם של ישראל, "לא למענכם" - "זאָל זיין יע בזכותכם, זאָל זיין ניט בזכותכם, אָבי ס'זאָל זיין די גאולה" [=יהיה זה בזכותכם או שלא בזכותכם, העיקר שתבוא הגאולה]!

ועוד ועיקר - ביחס לגאולה השלימה לא נוגע ולא תופס מקום "למענכם" או "לא למענכם", כיוון שבגאולה השלימה תהיה התגלות העצמות שלמעלה מכל העניינים.

ועניין זה מודגש בהפטרות פרשת פרה - כיוון שפרשת פרה היא "חוקה", עניין עצמי, ובעניין עצמי (כולל גם בהתפשטות שלו) לא נוגע עניין "למענכם" או "לא למענכם", ובמילא, השמחה היא בשלימותה ("בשמחתו לא יתערב זר").

א. ויש להוסיף, שבפרשת פרה כשלעצמה, "זאת חוקת התורה גו' ויקחו אליך פרה גו'", מודגש עניין העצמיות יותר ממה שהיא הקדמה לפסח, שגם בו נאמר "זאת חוקת הפסח"²⁶:

ובהקדמה - שהסדר הרגיל במאמרי החסידות של רבותינו נשיאינו, שבמאמרי כל מועד ומועד מתבארת מעלת מועד זה, ועד שגדלה מעלתו לגבי שאר המועדים. ולדוגמא: במאמרי ראש-השנה מבואר גודל עליו ראש-השנה שהוא עניין הכי נעלה ("ניט שייכות צו זאָגן"...) [=לא ניתן לתאר] - בנין המלכות, ששורשה למעלה מכל הספירות וכו'; ובמאמרי חג הפסח מבוארת מעלת

24 סנהדרין צח, ב.

25 פרש"י שם.

26 שעל זה דרשו חז"ל "זש"ה לב יודע גו' ובשמחתו לא יתערב זר", כ"ל ס"ג.

שנועד מלכתחילה לפעול חידוש (וראה לקוטי שיחות כרך כ"ה עמ' 165).

"דלא כמאמר העולם"

בשיחת ו' תשרי תשכ"ז (תורת מנחם כרך מח עמ' 46 ואילך) ביאר הרבי את דברי הרמב"ם על מעלת התשובה בעשרת ימי תשובה – מצד העניין של "בהמצאו" ו"בהיותו קרוב": מטעם זה התשובה צריכה להיות בשמחה, ואין בזה סתירה לעניין החרטה על העבר והמרידות כו' – כמבואר בתניא שהשמחה היא דווקא מצד ירידת "מלך גדול ורם" אל "איש הדיוט ונבזה ושפל כו'".

יצוין, כי כל הביאור בא להסביר את החידוש בדבר לעומת מה שלכאורה מקובל – "ובפרט לפי מאמר העולם", שעניין התשובה הוא היפך עניין השמחה, אך הרבי קבע: "אבל האמת אינה כן". לפעמים הזכיר הרבי "כידוע מאמר העולם – ששמענו גם מרבותינו נשיאינו" (תורת מנחם כרך מז עמ' 173), ומדובר בפתגם ש"אי אפשר לרמות את הקב"ה, וגם את העולם לא מרמים; אפשר רק לרמות את עצמו, אבל מהו ה"קונץ" לרמות טיפשו?!".

את הדברים ציין הרבי בהתייחס לשמיעת 'נאום', ששומעיו מבינים שהנאום לא דיבר דברים היוצאים מן הלב ("אין זה עניין עצמי שנוגע לו") אלא זוהי דרשה תמורת תשלום... וממילא יכול להיווצר מצב שגם אם קודם לכן הייתה לדברים השפעה על השומעים, גם זו תתבטל (למפרע?).

(217-216), מדוע היה צורך להדגיש את דעת העולם ("מאמר העולם")? – אלא שההוראה (מצד הקדושה) עניינה לבטל את אופן הנהגת העולם.

צדיק מפני העולם או באמת?

באחד המכתבים שכתב הרבי ל"הרב הגאון והרה"ח אי"א נו"נ מוה"ר משה ארי' לייב שי" שפירא, ראשייבת תורת אמת בירושלים ת"ו ומחבר ספר טבעות החושן – מתייחס להערותיו של הנ"ל על ביאורי הרבי בתניא פרק א' בהמשך למכתב קודם. וכך כותב הרבי (אגרות קודש כרך ו' עמ' ער):

מה שהקשה שהרבה צדיקים העידו על-עצמם שהם צדיקים – הנה כנ"ל אין בזה כל קושיא, כי הם ידעו שהם צדיקים לא מפני מאמר העולם כו', אלא על-ידי הוכחות אחרות והיו צדיקים באמת, ובמילא אין בזה היוזק ואדרבה וכמבואר בכמה מקומות בדא"ח, שכשם שצריך לידע חסרונות עצמו צריך לידע מעלות עצמו.

לא "איפכא מסתברא"!!!

בליל יו"ד כסלו תשמ"ה (התוועדות תשמ"ה כרך ב' עמ' 757) התייחס הרבי למאמר העולם על דרך הצחות שיהודי משיב "עליכם שלום" (ולא "שלום עליכם") מכיוון שטבעו לומר "איפכא מסתברא"!!! אבל הרבי שלל זאת וקבע כי אין זה עניין של "איפכא מסתברא" סתם, אלא עניין

שנאמר³⁰ ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת". וזהו גם הטעם שקורין פרשת פרה לפני פרשת החודש – כי, בפרשת החודש מדובר אודות קרבן פסח, וכיוון שאוכלי הפסח צריכין לטהרה דפרה אדומה, מקדימים פרשת פרה לפרשת החודש. ומזה מוכן שעניין ה"חוקה" שבפרה אדומה הוא נעלה יותר מעניין ה"חוקה" שבקרבן פסח – כי, בקרבן פסח ה"חוקה" היא רק בנוגע לעניינים פרטיים, ואילו כללות עניין קרבן פסח אינו חוקה, אלא יש בו טעם, כמו שכתוב³¹ "זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בניישראל בנגפו את מצרים ואת בתינו הצילו גו'", מה שאין כן פרה אדומה שכללות ענינה הוא "חוקה"³².

ט. וביאור הדברים בנוגע לעניינינו – העצמיות שב"חוקה", שמצד זה נעשית שמחת הלב ("לב יודע גו' ובשמחתו לא יתערב זר"):

לכאורה יש מעלה בפרשת החודש שבה מדובר אודות קרבן פסח לגבי פרשת פרה, כי פרה אדומה ענינה טהרה מטומאת מת, שקשורה עם עניין היפך הטהרה, ואינה אלא הכנה בלבד לקרבן פסח, ואילו קרבן פסח קשור עם עניין הגאולה, כולל ובמיוחד הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יקויים היעוד³³ "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ".

ואף על-פי-כן, מדגישים את מעלת פרשת פרה דווקא – כיוון שעל-ידי דווקא באים לעילוי של קרבן פסח (פרשת החודש), כדלקמן.

י. ויובן בהקדם על-דרך המבואר בנוגע למעלת זמן הגלות, שעל-ידי העבודה בזמן הגלות דווקא באים לעילוי של ימות המשיח³⁴:

ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁵ שבביאת המשיח "וועט מען זיך כאפן פאָרן קאָפּ און מ'וועט שרייען" [=יתפסו בראש ויצעקו] על כך

(30) חוקת יט, כו.

(31) בא יב, כו.

(32) ראה פי' יפה תואר לשמ"ר שם, ב.

(33) זכרי' יג, ב.

(34) ראה תניא רפ"ז.

(35) ראה סה"ש תש"ב ע' 9. לקו"ד ח"א קלג, ב (נעתק ב"היום יום" ג מנחם אב).

הפסח שהיא נעלית יותר מכל העניינים. ועל-דרך זה במאמרי כל הימים טובים.

וטעם הדבר – לפי שבזמנו של יום-טוב זה מאיר למעלה ענינו של יום-טוב זה, ובזמן זה מודגשת מעלתו של יום-טוב זה לגבי כל שאר הימים טובים. וכאשר מאיר ענינו של יום-טוב זה למעלה, הרי זה נמשך ומתגלה גם למטה – על-ידי רבותינו נשיאינו, כולל ובמיוחד על-ידי הדיבור שלהם במאמרי החסידות בביאור מעלתו של יום טוב זה.

וכך צריך להיות גם אצל חסידים – שבכל זמן צריכים ללמוד (או על-כל-פנים לדבר) אודות המעלה המיוחדת של זמן זה, שעל-ידי זה ממשיכים ומגלים הדבר למטה.

ועל דרך זה בנדון דידן – בעומדנו בשבת פרשת פרה צריכים לדבר אודות מעלת פרשת פרה גם ביחס לפרשת החודש שבה מדובר אודות קרבן פסח.

פ. והעניין בזה:

מעלת הפרה לגבי פסח – מבוארת בכמה מאמרי חסידות של פרשת פרה²⁷, החל מהציון של הצמח צדק בהגותו לליקוטי תורה [כדרכו שמבהיר ("באָוואַרט") כמה עניינים במספר שורות] בסוף הביאור על פסוק זאת חוקת התורה²⁸: "ועיין עוד". מענין זאת חקת התורה ויקחו אליך פרה ברבות סוף פרשת בא פרשה י"ט".

ובמדרש שם – לאחר הדרשה "זאת חוקת הפסח, זה שאמר הכתוב לב יודע גו' ובשמחתו לא יתערב זר" – איתא: "יהי לבי תמים בחקיך"²⁹, זה חקת הפסח וחקת פרה אדומה, למה, ששניהן דומין זה לזה, בזה נאמר זאת חקת הפסח וזה נאמר זאת חקת התורה, ואי אתה יודע איזו חקה גדולה מזו, משל לב' מטרונות דומות שהיו מהלכות שתיהן כאחת נראות שוות, מי גדולה מזו, אותה שחברתה מלוה אותה עד ביתה והולכת אחריה, כך בפסח נאמר בו חקה ובפרה נאמר בה חקה, ומי גדולה, הפרה, שאוכלי פסח צריכין לה,

(27) סה"מ תרכ"ט ע' פה ואילך. עטר"ת ע' שיג ואילך. תרפ"א ע' קצט ואילך.

(28) חוקת ס, א.

(29) תהלים קיט, פ.

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאנז"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי.ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

נשיאנו, נעשה זה חלק מ"תורה" (הוראה) ובנידון דידן – בקשר לכל ענייני ראש השנה. על הקשר בין דוד המלך ו"מבצע צדקה" עמד הרבי בהתוועדות שבת-קודש פרשת נשא תשל"ד (שיחות-קודש תשל"ד כרך ב' עמ' 178) כדלהלן: השייכות של דוד המלך ל"מבצע צדקה" הוא על פי מאמר העולם שאדם שבע אינו יכול לחוש את תחושתו של הרעב – שלכן אומרים חז"ל "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו" משום שלמרות שיתבונן במצבו של הזולת ויחקור וידרוש בזה, לא יוכל לדון את חברו עד שיגיע למקומו. ולכן דוד שענינו ספירת המלכות, שלית לה מגרמא כלום – הרי אמיתית עניין הצדקה שייכת אצלו, וכך גם במונח הפשוט שדוד היה בר נפלי (סנהדרין צ"ב), שמוצד עצמו לא היה לו עניין של חיים, וקיבל חיים חיותו מהאבות ואדם-הראשון כמובא על הפסוק "חיים שאל מנחם וגו'", כו'.

להתפלל על הפריץ

בשיחת ט"ו בשבט תשל"ה (שיחות קודש תשל"ה כרך א' עמ' 385; ומשם ללקוטי-שיחות כרך ט"ז עמ' 203) מזכיר הרבי את מאמר העולם "אורח לרגע רואה למרחק" בעניין עצת יתרו. ובשיחת ש"פ בשלח תשכ"ד (תורת מנחם כרך ל"ט עמ' 11 הערה 27): "אמר – על דרך הצחות – שישנו מאמר העולם, שכאשר משהו צועק "תפסו את הגנב", הרי זו הוכחה שהוא בעצמו הגנב... באומרו, שכוונת הדברים היא בנוגע לעצמו".

כמו כן בשיחת שבת בראשית תשי"ז (תורת מנחם כרך ח"י עמ' 131) אמר הרבי:

על פי מאמר העולם, שאין מתפללים שהפריץ הזקן כו'... כי לא יודעים אם הפריץ החדש יהיה טוב יותר, וממילא אפשר שתהיה לו אריכות ימים... אבל [הבקשה היא] – שהפריץ יהיה טוב יותר, ושבנוגע לתורה ומצוות תהיה הרחבה לכל בני ישראל בכל מרחבי תבל, בארץ ישראל ובחוץ לארץ, ושיבוא משיח בעגלא דידן, בקרוב ממש.

בתורת מנחם מציין המו"ל שם: יש לציין שבשנה זו (תשי"ז) נכשל הניסיון להפיל את נשיא רוסיה.

אהבת בן קטן

כך הסביר הרבי במאמר מיום שמחת תורה תשט"ז – ד"ה נער ישראל ואוהבהו (תורת מנחם כרך ט"ו עמ' 119):

ויוכן בהקדם מאמר העולם שכל אהבה שבה אל האוהב, היינו, שעניין של אהבה הוא שהאדם אוהב את עצמו, שלכן אוהב האדם את בנו דווקא, ולא את בנו של חברו, כי בנו הוא חלק ממנו, וכיוון שאוהב את עצמו, לכן אוהב את בנו, מה שאין כן בנוגע לבנו של חברו שאין כאן סיבת האהבה שאוהב את עצמו. אמנם, כל זה הוא בנוגע לבנים גדולים, מה שאין כן בנוגע לקטנים, הרי טבע האדם למטה שהאהבה לקטן היא גם לבנו הקטן של חברו, שמוזה מובן שהאהבה לקטן אינה מה שאוהב את עצמו, אהבה ששבה אל האוהב, אלא זהו עניין עצמי. וטעם הדבר שאהבת הקטן למטה היא עניין עצמי, הוא, לפי שכן הוא למעלה.

לבטל את "מאמר העולם"

גם החידוש הטמון בפתגמו של אדמו"ר מהר"ש בעניין "לכתחילה אריבער" הוא בהתייחסות למאמר העולם שצריכים ללכת מלמטה (בהדרגה) – "ארונטער", ואף-על-פי-כן מכריז נשיא בישראל שצריכים לדלג מלכתחילה מלמעלה (מעל ומעבר) – "לכתחילה אריבער" – דילוג שבאין ערוך. ופרסומו של פתגם זה מהווה הוראה נצחית לכל הדור כולו (ראה התוועדות תשמ"ב כרך א' עמ' 202-203).

ובמאמר חסידות ד"ה שיר המעלות ממעמקים תשי"ט (תורת מנחם כרך כ"ד עמ' 8):

איתא במאמר של אחד הרבנים מאמר העולם אז מען קען ניט ארונטער גייט מען אריבער, והיינו, שכאשר אינו יכול לפעול (דורכטאן) העבודה דתשובה תתאה, אזי יתחיל בעבודה דתשובה עילאה, עם כוחות המקיפים שבנפשו.

וזהו שאמרו רז"ל מאי דכתיב נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על, שהקים עולה של תשובה, דפירוש עולה של תשובה הוא בחינה היותר עליונה שבתשובה, תשובה עילאה.

וראה התוועדות תשמ"ז (כרך ג' עמ' 7)

שלא העריכו כראוי מה שהיו יכולים לפעול בזמן הגלות.

ולכאורה איפכא מסתברא, שבביאת המשיח יוכלו לפעול שלא בערך יותר – כי, בזמן הגלות ישנו חושך כפול ומכופל, ישנם דאגות הפרנסה וכו' וכו', מה שאין כן בימות המשיח, ש"הטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר", "יהיו פנויין בתורה וחכמתה", ועד ש"לא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד" (כמו שכתב הרמב"ם³⁶), ואם כן, מהו עניין הפלאת מעלת העבודה בזמן הגלות דווקא?

והעניין בזה – שדווקא על-ידי העבודה בזמן הגלות פועלים המשכת העצמות, כי, העבודה בזמן הגלות היא שבירת וביטול ההעלם שמצד החושך כפול ומכופל, ודווקא על-ידי שבירת וביטול ההעלם "נעמט מען עצמות".

[כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר שבליובאוויטש היה חסיד אחד שהיה מדבר מתוך להט ותענוג ("ער פלעגט זיך קאכן מיט אַ געשמאַק") במשלים שבתורת החסידות, ואמר לו אחד מזקני החסידים: למה הנך מדבר מתוך תענוג שכזה אודות המשל, מוטב שתדבר אודות הנמשל!]

ובנוגע לנדון דידן: פשוט שאין הכוונה לומר שיש מעלה ב... חושך כפול ומכופל; המעלה היא בשבירת וביטול ההעלם, שעל-ידי זה "לוקחים" עצמות].

ואף שגילוי העצמות יהיה לעתיד לבוא דווקא, מה שאין כן בזמן הגלות אין זה בגלוי אלא בהעלם – הרי, מעלת לעתיד לבוא אינה אלא בנוגע לעניין הגילוי, ואילו בנוגע לפעולת המשכת העצמות, "נעמען עצמות", הרי זה נעשה (לא לעתיד לבוא, אלא) בזמן הגלות דווקא, ולכן, עיקר המעלה היא בעבודה שבזמן הגלות, שעל-ידי "לוקחים" העצמות, ולעתיד לבוא יהיה רק גילוי הדבר.

יא. על-פי זה יש לבאר גם בנוגע למעלת פרשת פרה לגבי פרשת החודש:

אף-על-פי שפרשת פרה קשורה עם עניין היפך הטהרה (טומאת מת), ואינה אלא הכנה לפרשת החודש שבה מדובר אודות קרבן פסח

(36) בסיום וחזותם ספרו "משנה תורה".

והגאולה – הרי היא על-דרך העבודה בזמן הגלות שקשורה עם עניינים בלתי-רצויים, ואינה אלא הכנה לגאולה, ואף-על-פי-כן, עיקר המעלה היא בעבודה בזמן הגלות דווקא, כיוון שעל-ידי נעשה המשכת העצמות.

ועל-ידי זה מיתוסף גם בשמחת הלב הקשורה עם הגאולה – "לב יודע גו' ובשמחתו לא יתערב זר", מצד עצם הנשמה שלא שייך בה דבר זר, שזהו עניין ה"חוקה", "זאת חוקת התורה", עבודה שמצד עצם הנשמה שעל-ידי נעשית המשכת העצמות – כיוון שישנה כבר פעולת המשכת העצמות, אם כי בהעלם (נוסף לכך שגם בנוגע להתגלות לעתיד לבוא – מרגיש כבר הלב גם מה שהמוח לא יודע עדיין, כנ"ל).

יב. ויש להוסיף, שעניין הנ"ל הוא גם בנוגע לעניינים גשמיים, בני חיי ומזונא רויח:

גם אם לפעמים ישנם דברים המעלימים בנוגע לבני חיי ומזונא רויח, אין להתפעל מזה, וצריכים לידע שאחרי זה (ועל-ידי זה) יתוסף בכל עניינים אלה באופן נעלה יותר.

ולא עוד אלא שגם כאשר המשכה היא בהעלם עדיין, יכולה וצריכה להיות כבר שמחת הלב, "לב יודע גו' ובשמחתו לא יתערב זר", כיוון שהלב מרגיש כבר גם כאשר המוח אינו יודע עדיין, כנ"ל. ועוד והוא העיקר: כיוון ש"לב" קאי על רבותינו נשיאנו, ליבם של ישראל (כנ"ל ס"ג) – נעשית על-ידם המשכה מן ההעלם אל הגילוי בכל העניינים בבני חיי ומזונא רויח, הן ברוחניות³⁷, אהבה ויראה (בני), חיות באלקות (חיי), ולימוד התורה (מזונא, כידוע³⁸ שהתורה היא מזון והמצוות הם לבושים), והן בגשמיות כפשוטו, זרעא חייא וקיימא (בני), חיים בריאים ושלמים (חיי), ופרנסה בהרחבה (מזונא רויח).

(מהתוועדות שבת שמיני, פרשת פרה, ה'תשי"א. תורת מנחם כרך ב עמ' 335-343, בלתי מוגה)

(37) להעיר מ"חננוך לנער" בסופו. אה"ת וירא (כרך ד) תשנה, ב ואילך. וראה גם אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר חכ"ב ע' רכט, ובהערות שם.

(38) תניא ספ"ה.

הטהרה - הכנה לגאולה

כדי לבוא לגאולה בפועל צריך בהכנה של טהרה

כיוון שפרשת החודש הוא מולד הלבנה, "אתחלתא דגאולה" - צריך להיות לזה הקדמת הטהרה, כפי שנדרש לענין הגאולה, כמו שכתוב "וזרקתי עליכם מים טהורים גו", ואמרו רז"ל "טהרה מביאה לידי... אליהו הנביא כו".

אמנם, בראש חודש ניסן היתה הגאולה רק בהתחלה ובכוח, ואילו בפועל הגאולה התחילה בט"ו בניסן, "דקיימא סיהרא באשלמותא", ושלימות ותכלית הגאולה - בשעת מתן תורה.

וכשם שבשביל הגאולה בפועל צריך להיות טהרה בפועל, "וזרקתי עליכם מים טהורים" - כך גם בשביל הגאולה בכוח צריך להיות טהרה בכוח.

קריאת התורה היא נתינת כוח, כידוע, ולכן מקדימין וקורין בפרשת פרה, שעניינה טהרה בכוח, ולאחרי זה פרשת החודש וראש חודש, שעניינם גאולה בכוח.

וזהו הסדר של טהרה וגאולה: פרשת פרה - טהרה בכוח, פרשת החודש וראש חודש ניסן - גאולה בכוח, שני בניסן - טהרה בפועל, ט"ו בניסן עד מתן תורה - גאולה בפועל.

ההוראה שיש לקחת מהאמור: כיוון שלבוא לידי טהרה אמיתית לתכליתה יהיה אפשר רק בביאת המשיח דווקא, שאז יקויים "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ",

- שהרי בביאת המשיח יהיה עדיין "רוח הטומאה", כהלשון ברמב"ם שמש"ח "יכוף כל ישראל" שילמדו תורה ויקיימו מצוות, וכיוון שנקט הלשון "יכוף", הרי זו ראייה, שלא הכול יעשו כן מרצונם הטוב, כיוון שעדיין יהיה אז "רוח הטומאה", ועבודתו של משיח תהיה להעביר את רוח הטומאה מן הארץ -

יכולים לחשוב שעתה אין צורך לעשות דבר, ולהסתמך לגמרי על משיח.

על כך היא ההוראה מקריאת פרשת פרה:

כדי לבוא לידי טהרה וגאולה בפועל ובשלימות - יש צורך תחילה בהכנה.

יש לעסוק בעניין הטהרה ככל האפשר, לטהר את עצמו מפני "אבי אבות הטומאה", כמאמר רז"ל "כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת", ו"חטאת קריא רחמנא" לפרה אדומה, וממילא נפטרים מאבות ותולדות הטומאה, ודבר זה יביא את הטהרה והגאולה בפועל, בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

(תורת מנחם (ה'תשט"ז) כרך טז עמ' 182)

לעתיד יעשה אהרן את הפרה

הטעם שעשיית הפרה היתה עליידי אלעזר בן אהרן, מצוותה בסגן, הוא, מפני שיש סיבה המעכבת את עשיית הפרה עליידי אהרן, שאין קטגור נעשה סנגור כו'.

אמנם לעתיד לבוא, שאז יושלם לגמרי התיקון על חטא העגל, כמו שכתוב "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", לא שייך טעם זה, ובמילא, בודאי יעשה אהרן את הפרה, שהרי כהן גדול "כל עת שירצה להקריב מקריב כל מה שירצה", ופשיטא - כפי שמבין גם בן חמש למקרא - שאהרן לא יוותר חס ושלום, על העבודה בעשיית הפרה, שכן למרות ענוותנותו כו', ירצה שעבודת הפרה תהיה בתכלית השלימות עליידי עבודתו באופן ש"לא שינה" (באופן נעלה יותר מהעדר השינוי בעבודת שאר הכהנים).

(התועודות ה'תשמ"ז כרך ב' עמ' 671-2)

"מאמר העולם"

מהו ערכו של "מאמר העולם" - הביטויים, האמרות שגורות, הפתגמים או מטבעות הלשון שלכאורה אינם קשורים לתורה? • לא אחת ציטט

מהם הרבי ועמד על מקורותיהם או על משמעותם בעבודת השם •

על מה צריך להתפלל כאשר סובלים מ"הפריץ"?... • מדוע מדגישים

את דעת העולם בפתגם "לכתחילה אריבער"? • ועל מי בתורה יש

להמליץ את הפתגם "אורח לרגע"?...

זו ("מנא הא מילתא דאמרי אינשי")! ומתרצת:

"דכתיב כו", היינו, שגם סתם אמירה של "אינשי" -

יש לה מקור בתורה.

ואין הגמרא מסתפקת בדוגמא אחת, ואפילו לא

בג' דוגמאות - אלא מביאה ריבוי דוגמאות, שמכך

מובן שעם היות עניין זה בחלק האגדה ("אגדתא")

שבגמרא, עניין זה נוגע גם להלכה.

לימים (ש"פ שמות תשמ"ח - התועודות

תשמ"ח כרך ב' עמ' 229) הוסיף הרבי לבאר

שכל מציאותו של יהודי הוא ספר תורה, היינו

שגם כאשר מדובר אודות מאמר העולם, מכיוון

שנעשה מאמר הרגיל ("אמרי אינשי"), היינו חלק

ממציאותם, בוודאי יש לו מקור בתורה ("דכתיב"),

מכיוון שהמציאות ד"אינשי" היא - ספר תורה.

וראה עוד בהתועודות תשמ"מ כרך א' עמ' 548

בעניין "אזל מן השוק".

אדם שבע ואדם רעב

בהתועודות ש"פ האיזו תשמ"ה (התועודות

תשמ"ה כרך א' עמ' 60) אומר הרבי:

כל ענייני "ראש השנה" נמשכים ופועלים על

כל השנה כולה, וכפתגם הידוע: "כפי שמתייצבים

כך נמשך הלאה" [=ווי מ'שטעלט זיך אוועק אזוי

גייט דאס], אשר למרות שזהו מאמר העולם "אמרי

אינשי", הרי מכיוון שהדבר נאמר עליידי רבותינו

"דאמרי אינשי"

בהתועודות שבת קודש פרשת בחוקותי

תשמ"מ ('התועודות' תשמ"מ כרך ג', עמ' 1717

ואילך), השמיע הרבי ביאור נרחב ומפורט "בתור

מאמר המוסגר" בעניין זה שאפילו עניינים "דאמרי

אינשי" יש להם מקור ושורש בתורה. הדברים

התייחסו לאותה סוגיה שלימה בגמרא (בבא קמא

צב,א) המבארת את המקור בתורה לכמה וכמה

עניינים הנודעים על פי מאמר העולם - "מנא

הא מילתא דאמרי אינשי כו" דכתיב כו", היינו,

שאפילו עניינים "דאמרי אינשי" - יש להם מקור

ושורש בתורה.

וכה הסביר הרבי:

אין המדובר בתלמידי חכמים שאפילו שיחתם

"צריכה לימוד" (סוכה כא,ב. וראה עבודה זרה יט,ב)

אלא באנשים סתם ("אמרי אינשי").

ועד כדי כך, שמכונים בתואר "אינשי" דווקא:

"אנוש" הוא לשון חלישות כנאמר (בירמיהו יז, ט)

"עקוב הלב מכל ואנוש הוא", וכאן מדובר באדם

שאי אפשר לכנותו אפילו בשם "אנוש" בלשון-

הקודש, כי אם בשם "אינשי" - בלשון ארמי.

וגם לא מדובר בעיקר עניינים או עסקים של אלו,

שאו היה זה בבחינת "אני נבראתי לשמש את קוני"

אלא ב"אמרי אינשי", סתם אמירה שלהם, ובכל

זאת שואלת הגמרא: מהו המקור בתורה לאמירה